Čtvrtek 16. září 2021

P9_TA(2021)0388

Určení genderově podmíněného násilí jako nové oblasti trestné činnosti uvedené v čl. 83 odst. 1 SFEU

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. září 2021 obsahující doporučení Komisi o určení genderově podmíněného násilí jako nové oblasti trestné činnosti uvedené v čl. 83 odst. 1 SFEU (2021/2035(INL))

(2022/C 117/09)

Evropský parlament,

— s ohledem na článek 2 a čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii,

— s ohledem na články 8, 10 a 19, čl. 83 odst. 1 a článek 225 Smlouvy o fungování Evropské unie,

— s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie, zejména na články 1 až 4, 6 až 8, 10 až 12, 21, 23 až 26, 47 a 49 této listiny,

— s ohledem na monitorovací zprávy skupiny odborníků pro boj proti násilí páchanému na ženách a domácímu násilí týkající se jednotlivých zemí,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 5. března 2020 nazvané „Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025“,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 24. června 2020 s názvem „Strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025)“,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 12. listopadu 2020 nazvané „Unie rovnosti: Strategie pro rovnost osob LGBTIQ na období 2020–2025“,

— s ohledem na společné sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 25. listopadu 2020 nazvané „Akční plán EU pro rovnost žen a mužů (GAP) III – ambiciózní agenda pro genderovou rovnost a posílení postavení žen v rámci vnější činnosti EU“,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 24. března 2021 nazvané „Strategie EU o právech dítěte“,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 14. dubna 2021 o strategii EU pro boj proti obchodování s lidmi na období 2021–2025,

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV ([1]),

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU ze dne 13. prosince 2011 o evropském ochranném příkazu ([2]),

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ([3]),

([1]) Úř. věst. L 101, 15.4.2011, s. 1.
([2]) Úř. věst. L 338, 21.12.2011, s. 2.
([3]) Úř. věst. L 315, 14.11.2012, s. 57.

— s ohledem na cíl OSN v oblasti udržitelného rozvoje č. 5 „Rovnost žen a mužů“,

— s ohledem na obecné doporučení Výboru pro odstranění diskriminace žen č. 33 ze dne 3. srpna 2015 o přístupu žen ke spravedlnosti,

— s ohledem na obecné doporučení č. 35 o násilí páchaném na ženách na základě pohlaví, které aktualizuje obecné doporučení Výboru pro odstranění diskriminace žen č. 19 ze dne 14. července 2017,

— s ohledem na průzkum Agentury Evropské unie pro základní práva nazvaný „Násilí na ženách: průzkum v celé EU“, zveřejněný v roce 2014,

— s ohledem na zprávu Agentury Evropské unie pro základní práva nazvanou „Trestná činnost, bezpečnost a práva obětí“ zveřejněnou v roce 2021,

— s ohledem na Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod,

— s ohledem na Úmluvu Rady Evropy o předcházení násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a boji proti němu,

— s ohledem na Pekingskou deklaraci a akční platformu, které byly přijaty na čtvrté světové konferenci o ženách dne 15. září 1995, a na následující výsledné dokumenty přijaté na zvláštních zasedáních OSN Peking+5 (2000), + 10 (2005), Peking+15 (2010) a Peking+20 (2015),

— s ohledem na glosář Evropského institutu pro rovnost žen a mužů,

— s ohledem na odsouhlasené závěry z 65. zasedání Komise OSN pro postavení žen, které se konalo od 15. do 26. března 2021,

— s ohledem na ustanovení právních nástrojů OSN v oblasti lidských práv, zejména ta, která se týkají práv žen, a na ostatní nástroje OSN týkající se násilí na ženách, včetně deklarace OSN o odstranění násilí páchaného na ženách přijaté dne 20. prosince 1993,

— s ohledem na své usnesení ze dne 5. dubna 2011 o prioritách a základních rysech nového rámce politiky EU pro boj proti násilí páchanému na ženách ([4]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 25. února 2014 obsahující doporučení Komisi o boji proti násilí páchanému na ženách ([5]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 12. září 2017 o návrhu rozhodnutí Rady o uzavření, jménem Evropské unie, Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí ([6]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 13. února 2019 o odmítavých reakcích vůči ženským právům a rovnosti žen a mužů v EU ([7]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 28. listopadu 2019 o přistoupení EU k Istanbulské úmluvě a o opatřeních pro potírání genderově podmíněného násilí ([8]),

([4]) Úř. věst. C 296 E, 2.10.2012, s. 26.
([5]) Úř. věst. C 285, 29.8.2017, s. 2.
([6]) Úř. věst. C 337, 20.9.2018, s. 167.
([7]) Úř. věst. C 449, 23.12.2020, s. 102.
([8]) Úř. věst. C 232, 16.6.2021, s. 48.

Čtvrtek 16. září 2021

— s ohledem na své usnesení ze dne 26. listopadu 2020 o de facto zrušení práva na umělé přerušení těhotenství v Polsku ([9]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 21. ledna 2021 o genderové perspektivě během krize způsobené pandemií COVID-19 a po jejím skončení ([10]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 21. ledna 2021 o strategii EU pro rovnost žen a mužů ([11]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 10. února 2021 o provádění směrnice 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí ([12]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 11. února 2021 o budoucích výzvách v oblasti práv žen v Evropě: více než 25 let po Pekingské deklaraci a akční platformě ([13]),

— s ohledem na závěry Rady o ženách, míru a bezpečnosti zveřejněné dne 10. prosince 2018,

— s ohledem na zprávu OSN nazvanou „COVID-19 a ukončení násilí páchaného na ženách a dívkách“, která byla zveřejněna v roce 2020 ([14]),

— s ohledem na právní stanovisko generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí, jehož cílem je odstranit právní nejistotu ohledně toho, zda a kdy může EU přistoupit k úmluvě a ratifikovat ji, vydané dne 11. března 2021 ([15]),

— s ohledem na článek 47 a 54 jednacího řádu,

— s ohledem na společná jednání Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci a Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví podle článku 58 jednacího řádu,

— s ohledem na zprávu Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci a Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví (A9-0249/2021),

A. vzhledem k tomu, že rovnost mezi ženami a muži je jednou z hlavních hodnot Unie zakotvenou v článku 2 Smlouvy o Evropské unii (SEU) a uznanou v článku 23 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“); vzhledem k tomu, že právo na rovné zacházení a nediskriminaci je základním právem zakotveným ve Smlouvách a v Listině; vzhledem k tomu, že nezbytným předpokladem dosažení skutečné rovnosti žen a mužů je ukončení násilí páchaného muži na ženách a dívkách;

B. vzhledem k tomu, že v článku 8 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) se požaduje, aby Unie v rámci veškeré své činnosti usilovala o odstranění nerovností a podporovala rovné zacházení s ženami a muži;

C. vzhledem k tomu, že genderově podmíněné násilí na internetu i mimo něj a nedostatečný přístup k přiměřené ochraně jsou velmi výrazným projevem genderově podmíněné diskriminace a představují porušování základních práv zakotvených v Listině, jako je právo na lidskou důstojnost, právo na život, právo na fyzickou a duševní integritu, zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, zákaz otroctví a nucené práce, právo na svobodu a bezpečnost a právo na respektování soukromého a rodinného života;

D. vzhledem k tomu, že podle čl. 83 odst. 1 třetího pododstavce SFEU může Rada na základě vývoje trestné činnosti přijmout rozhodnutí, v němž by byly stanoveny další oblasti mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem vyplývající z povahy nebo dopadu těchto trestných činů nebo ze zvláštní potřeby společně proti nim bojovat;

([9]) Přijaté texty, P9_TA(2020)0336.
([10]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0024.
([11]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0025.
([12]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0041.
([13]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0058.
([14]) https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/04/issue-brief-covid-19-and-ending-violence-against-women-and-girls.
([15]) https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=238745&doclang=en.

E. vzhledem k tomu, že při přijímání rozhodnutí podle čl. 83 odst. 1 třetího pododstavce SFEU musí Rada jednat poté, co získá souhlas Evropského parlamentu, jednomyslně;

F. vzhledem k tomu, že Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) definuje stejně jako Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (dále jen „Istanbulská úmluva“) genderově podmíněné násilí na ženách jako násilí namířené na ženy proto, že jsou ženou, nebo násilí, které se v mnohem větší míře týká žen; vzhledem k tomu, že výrazem „násilí páchané na ženách“ se rozumí jakýkoli násilný čin namířený proti ženám, jehož výsledkem je nebo může být fyzická, sexuální, psychická nebo ekonomická újma či utrpení žen, včetně hrozeb takových činů, nátlaku nebo svévolného zbavení svobody, ať už ve veřejném, nebo soukromém životě;

G. vzhledem k tomu, že obětí genderově podmíněného násilí jsou i osoby LGBTIQ+ kvůli svému pohlaví, genderové identitě, vyjádření pohlavní identity a pohlavním znakům;

H. vzhledem k tomu, že genderově podmíněné násilí vůči osobám LGBTIQ+ zahrnuje fyzické násilí, psychické násilí, nucené sňatky, sexuální násilí, včetně „nápravného“ znásilnění a sexuálního obtěžování, mrzačení ženských a intersexuálních pohlavních orgánů, nucenou sterilizaci transsexuálních a intersexuálních osob, tzv. zločiny ze cti, terapii pro změnu sexuální orientace, nenávistné projevy na internetu i mimo něj, šikanu a obtěžování, sociálně-ekonomickou deprivaci a násilí, k němuž dochází v rámci rodiny, případně domácnosti;

I. vzhledem k tomu, že podle Istanbulské úmluvy je gender definován jako „společensky ustanovená role, chování, aktivity a atributy, jež daná společnost považuje za náležité pro ženy a muže“, což připomíná, že celá řada různých forem násilí vůči ženám má svůj původ v nerovnosti mezi ženami a muži;

J. vzhledem k tomu, že výraz „ve veškeré své rozmanitosti“ v tomto usnesení připomíná, že ženy, muži a nebinární lidé spadají do heterogenních kategorií, mimo jiné pokud jde o rasu, barvu pleti, etnický nebo sociální původ, jazyky, náboženské vyznání nebo přesvědčení, politické či jakékoli jiné názory, příslušnost k národnostní menšině, majetek, narození, zdravotní postižení, věk, sexuální orientaci, genderovou identitu, vyjádření pohlavní identity nebo pohlavní znaky, zdravotní stav, rodinný stav nebo migrační status či status uprchlíka; vzhledem k tomu, že potvrzuje závazek nikoho neopomíjet a dosáhnout rovnosti žen a mužů v Evropě pro všechny; vzhledem k tomu, že v oblasti rovnosti žen a mužů nelze dosáhnout žádného skutečného pokroku bez intersekcionálního přístupu;

K. vzhledem k tomu, že genderově podmíněné násilí má svůj původ v genderových stereotypech, heteropatriarchálních strukturách, mocenských asymetriích a strukturálních a institucionálních nerovnostech; vzhledem k tomu, že toto násilí ovlivňuje všechny oblasti společnosti;

L. vzhledem k tomu, že genderově podmíněné násilí se zaměřuje na ženy v celé jejich rozmanitosti a na osoby LGBTIQ+, což je motivováno snahou potrestat ty, které jsou považovány za osoby, jež překračují společenské normy genderových hierarchií, genderových projevů a binárních genderových systémů; vzhledem k tomu, že cílem genderově podmíněného násilí je vytváření, prosazování nebo zachování nerovností mezi ženami a muži a posilování genderových norem a stereotypů;

M. vzhledem k tomu, že EIGE definuje femicidu jako zabíjení žen a dívek kvůli jejich pohlaví; vzhledem k tomu, že vraždy žen mohou mít různou podobu, jako je vražda žen v důsledku domácího násilí, zabíjení žen a dívek z důvodu jejich pohlaví, sexuální orientace, genderové identity, vyjádření pohlavní identity a pohlavních znaků anebo mrzačení ženských a intersexuálních pohlavních orgánů a tzv. „vraždy ze cti“; vzhledem k tomu, že vraždy žen jsou extrémním projevem stávajících forem násilí páchaného na ženách a představují konečný násilný čin v rámci pokračujícího násilí; vzhledem k tomu, že mnoho typů vražd žen se do oficiálních údajů nezapočítává a jsou stále neviditelné;

N. vzhledem k tomu, že vystavení násilí ze strany partnera, ať už fyzickému, sexuálnímu či psychickému, má vážný dopad na děti a předává zneužívání do budoucích generací, neboť u dětí, které jsou svědky násilí partnera vůči matce nebo jednomu z rodičů, je pravděpodobnější, že se s takovým násilím v pozdějším životě znovu setkají, ať už jako oběti, nebo jako pachatelé; vzhledem k tomu, že klíčovou úlohu při ochraně žen i dětských obětí hrají zákony chránící důstojnost dítěte a uznávající v těchto případech dítě jako oběť; vzhledem k tomu, že zákony o péči o dítě musejí být koncipovány tak, aby neudělovaly právo na péči o dítě pachatelům partnerského násilí;

Čtvrtek 16. září 2021

O. vzhledem k tomu, že genderově podmíněné násilí zahrnuje nejrůznější druhy násilí, včetně partnerského a domácího násilí; vzhledem k tomu, že EIGE, podobně jako Istanbulská úmluva, definuje domácí násilí jako veškeré případy fyzického, sexuálního, psychického nebo ekonomického násilí, k nimž dochází v rámci rodiny nebo domácnosti, bez ohledu na biologické či zákonné rodinné vazby, nebo jako násilí mezi bývalými či současnými manželi nebo partnery, bez ohledu na to, zda pachatel má nebo měl stejné bydliště jako oběť;

P. vzhledem k tomu, že genderově podmíněné násilí a sexuální obtěžování na internetu jsou ze své podstaty přeshraniční; vzhledem k tomu, že násilí ve formě kybernetického násilí, včetně obtěžování na internetu, kybernetické šikany, kybernetického pronásledování, sexuálně motivovaných nenávistných projevů, zveřejňování sexuálních snímků bez souhlasu, získávání osobních dat na internetu a jejich zveřejňování, krádež totožnosti nebo hackerské útoky, postihuje ženy a dívky nepoměrně více;

Q. vzhledem k tomu, že násilí páchané na ženách a dívkách je jedním z nejrozšířenějších forem porušování práv žen v Evropě; vzhledem k tomu, že průzkumy prováděné Unií ukazují, že každá třetí žena v EU, což představuje 62 milionů žen, zažila od 15 let fyzické nebo sexuální násilí a každá druhá žena (55 %) sexuální obtěžování; vzhledem k tomu, že Světová zdravotnická organizace (WHO) uvádí, že na celém světě téměř třetina (27 %) žen ve věku 15–49 let, které jsou ve vztahu, uvádí, že byly ze strany svého partnera vystaveny nějaké formě fyzického nebo sexuálního násilí; vzhledem k tomu, že WHO uvádí, že až 38 % všech vražd žen na celém světě páchají jejich partneři;

R. vzhledem k tomu, že v Unii chybějí aktualizované komplexní a srovnatelné rozčleněné údaje o všech formách genderově podmíněného násilí; vzhledem k tomu, že nedostatek srovnatelných údajů je rovněž důsledkem nedostatečného sjednocení definic souvisejících s genderově podmíněným násilím; vzhledem k tomu, že pro zdokumentování genderově podmíněného násilí a jeho základních příčin jsou nezbytné komplexní a srovnatelné rozčleněné údaje; vzhledem k tomu, že Evropská agentura pro základní práva zveřejnila výsledky svého posledního průzkumu týkajícího se násilí páchaného na ženách v roce 2014, a vzhledem k tomu, že novější údaje nejsou k dispozici;

S. vzhledem k tomu, že násilí na základě pohlaví přináší našim evropským společnostem značné náklady, ať už jde o ztrátu hospodářské produkce nebo o poskytování služeb, včetně zdravotnických, právních, sociálních a specializovaných služeb; vzhledem k tomu, že nejvyšší náklady však nesou oběti genderově podmíněného násilí, které musejí trvale žít s emočními jizvami, jež jim způsobily tyto traumatické zážitky; vzhledem k tomu, že činnost Unie by se měla zaměřovat na zajištění tělesného a duševního zdraví obětí genderově podmíněného násilí;

T. vzhledem k tomu, že dopad krize v souvislosti s onemocněním COVID-19 vedl k dramatickému nárůstu genderově podmíněného násilí, zejména partnerského násilí, včetně fyzického a psychického násilí, nátlakové kontroly a násilí na internetu; vzhledem k tomu, že členské státy Světové zdravotnické organizace v Evropě hlásí 60 % nárůst počtu tísňových volání žen vystavených násilí ze strany svého partnera; vzhledem k tomu, že opatření omezující volný pohyb osob ztížila obětem partnerského násilí možnost vyhledat pomoc, neboť často bydlí spolu s pachateli, mají omezený přístup k podpůrným službám a proto, že nedostatek podpůrných struktur a zdrojů jen prohloubil již existující „stínovou“ pandemii;

U. vzhledem k tomu, že ústřední úlohu při předcházení genderově podmíněnému násilí hraje vzdělávání, zejména tím, že zpochybňuje negativní sociální normy, které vedou k výskytu tohoto jevu, a umožňuje mladým lidem tyto činy rozpoznat, řešit je a předcházet jim;

V. vzhledem k tomu, že nahlašování genderově podmíněného násilí je v Unii stále nedostatečné; vzhledem k tomu, že dvě třetiny obětí tohoto násilí jej orgánům nehlásí ([16]);

W. vzhledem k tomu, že podle EIGE k sekundární viktimizaci, rovněž známé jako reviktimizace, „dochází, když oběť utrpí další újmu nikoli v přímém důsledku trestného činu, ale v důsledku toho, jakým způsobem s ní instituce a jiné osoby jednají“; vzhledem k tomu, že podle EIGE „může být sekundární viktimizace způsobena například opakovaným vystavením oběti pachateli, opakovaným výslechem o týchž skutečnostech, používáním nevhodného jazyka nebo necitlivými poznámkami všech osob, které přicházejí do styku s oběťmi“;

([16]) https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures.

X. vzhledem k tomu, že násilí na základě pohlaví mohou páchat osoby na vedoucích pozicích, zatímco se nacházejí ve vazebních zařízeních, jako jsou věznice, zařízení duševního zdraví, zajišťovací zařízení, sociální zařízení a uprchlické tábory; vzhledem k tomu, že ke genderově podmíněnému násilí může vést i přeplněnost věznic, vysoká míra stresu a nedostatečné soukromí; vzhledem k tomu, že zajištěním proškolování policistů, tak aby byli vybaveni měkkými dovednostmi k pečlivému naslouchání, pochopení a respektování všech žen, které zažily genderově podmíněné násilí, lze pomoci řešit problém nedostatečného oznamování a opětovné viktimizace a vytvořit bezpečnější prostředí pro oběti tohoto násilí;

Y. vzhledem k tomu, že k podpoře bezpečnějšího prostředí pro všechny oběti genderově podmíněného násilí je nezbytné zajistit cenově dostupný a bezpečný přístup k nezávislému soudnictví; vzhledem k tomu, že účinný boj proti genderově podmíněnému násilí vyžaduje vytvoření programů odborné přípravy pro dotyčné pracovníky, jako jsou sociální pracovníci, poskytovatelé zdravotní péče, pracovníci donucovacích orgánů, osoby pracující v rámci systému soudnictví, aby byli schopni rozpoznávat tento druh násilí, řešit jej a reagovat na něj;

Z. vzhledem k tomu, že ve všech členských státech je míra odsouzení pachatelů násilí páchaného na ženách, a zejména sexuálního násilí, včetně znásilnění a sexuálního napadení, nepřijatelně nízká, což svědčí o tom, že existují systematické nedostatky v tom, jakým způsobem řeší donucovací orgány genderově podmíněné násilí, a vzhledem k tomu, že výsledkem toho je široce rozšířená kultura beztrestnosti a závažné zhoršování situace, pokud jde o rovnost mezi muži a ženami a boj proti genderově podmíněnému násilí;

AA. vzhledem k tomu, že sexuální násilí je součástí pokračujícího násilí a diskriminace na základě pohlaví, které úzce souvisejí s přetrvávajícími nerovnostmi a širšími útoky na rovnost žen a mužů a lidská práva žen a dívek;

AB. vzhledem k tomu, že Istanbulská úmluva je v Evropě nejkomplexnějším nástrojem pro boj proti specifickým formám násilí páchaného muži na ženách a dívkách a proti domácímu násilí; vzhledem k tomu, že je v ní stanoven komplexní rámec právních a politických opatření pro předcházení takovému násilí, podporu obětí a potrestání pachatelů;

AC. vzhledem k tomu, že dezinformační kampaně, které mají omezit rovnost žen a mužů, brzdí také pokrok při potírání násilí vůči ženám, jak bylo patrné v souvislosti s Istanbulskou úmluvou, což v některých členských státech vede k odporu veřejnosti a politováníhodným politickým rozhodnutím;

AD. vzhledem k tomu, že Istanbulskou úmluvu podepsaly všechny členské státy a ratifikovalo ji 21 členských států; vzhledem k tomu, že Bulharsko, Česká republika, Litva, Lotyšsko, Maďarsko a Slovensko tuto úmluvu dosud neratifikovaly; vzhledem k tomu, že Polsko oznámilo svůj záměr odstoupit od ní; vzhledem k tomu, že odstoupení Turecka od Istanbulské úmluvy představuje špatný precedens; vzhledem k tomu, že Istanbulskou úmluvu neratifikovala ani Unie;

AE. vzhledem k tomu, že porušování práv žen má mezinárodní, celoevropskou a přeshraniční povahu; vzhledem k tomu, že ženy a dívky v Evropě a další oběti genderově podmíněného násilí nepožívají v celé Unii vzhledem k různým legislativním rámcům v členských státech a různým ochranným a preventivním mechanismům stejné úrovně ochrany před násilím;

AF. vzhledem k tomu, že činnost Unie zaměřená na vymýcení násilí páchaného na ženách a dívkách a dalších forem genderově podmíněného násilí vyžaduje, aby Komise postupovala několika paralelními legislativními i nelegislativními směry, aby mj. navrhla, aby bylo genderově podmíněné násilí považováno za oblast trestné činnosti, která splňuje kritéria uvedená v čl. 83 odst. 1 SFEU, a aby zároveň navrhla směrnici o genderově podmíněném násilí, jejíž právní základ by tvořil uvedený článek;

AG. vzhledem k tomu, že boj proti genderově podmíněnému násilí je klíčovou prioritou unijní strategie pro rovnost žen a mužů a vnější činnosti Unie; vzhledem k tomu, že Komise ve svém pracovním programu na rok 2021 ohlásila nový legislativní návrh na prevenci genderově podmíněného násilí a boj proti němu na základě článků 82, 83 a 84 SFEU a konkrétní návrh na rozšíření seznamu oblastí mimořádně závažných trestných činů s přeshraničním rozměrem uvedeného v čl. 83 odst. 1 druhém pododstavci SFEU, tak aby zahrnoval trestné činy z nenávisti a verbální projevy nenávisti; vzhledem k tomu, že boj proti genderově podmíněnému násilí patří mezi priority předsedkyně Komise ([17]);

([17]) https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/political-guidelines-next-commission_en_0.pdf.

Čtvrtek 16. září 2021

Příčiny a dopad genderově podmíněného násilí a zajištění uceleného přístupu k jeho předcházení

1. odsuzuje veškeré nejrůznější formy násilí páchaného na ženách a dívkách a další formy genderově podmíněného násilí, jako je násilí vůči osobám LGBTIQ+ založené na pohlaví, pohlavní identitě, vyjádření pohlavní identity nebo pohlavních znacích, u něhož se má za to, že se týká různých násilných činů na internetu i mimo něj a které způsobuje nebo může mít za následek fyzickou, sexuální, psychickou nebo ekonomickou újmu či utrpení;

2. zdůrazňuje, že v důsledku omezení volného pohybu osob a opatření k omezení fyzického kontaktu v průběhu pandemie onemocnění COVID-19 došlo v celé Unii ke znepokojivému nárůstu genderově podmíněného násilí vůči ženám a dívkám, včetně domácího násilí, fyzického, sexuálního a psychického násilí, nátlakové kontroly a kybernetického násilí, což vede k rozsáhlé potřebě zajistit příslušným obětem podpůrné služby;

3. trvá na tom, že při řešení otázky násilí vůči ženám musí definice „žen" zahrnovat také dívky mladší 18 let;

4. odsuzuje vraždu žen jako nejextrémnější formu genderově podmíněného násilí páchaného na ženách a dívkách; zdůrazňuje, že vražda žen je velmi závažným porušením lidských práv a že by Unie měla vypracovat plán prevence násilí a boje proti němu, odhalování rizikových situací a podpory a ochrany obětí;

5. zdůrazňuje, že násilí páchané na ženách a další formy genderově podmíněného násilí jsou stále obestřeny mlčením a jsou výsledkem trvalého projevu nerovnoměrného rozdělení moci a přístupu ke zdrojům v minulosti, které vedly k nadvládě nad ženami a jejich diskriminaci ze strany mužů i k násilí namířenému proti osobám LGBTIQ+, což má obrovský dopad na oběti tohoto násilí a na jejich rodinu a komunitu;

6. vítá hnutí #MeToo, které symbolizuje hlas žen, jež prolamuje mlčení obklopující sexuální obtěžování a sexuální násilí páchané na ženách v celé jejich rozmanitosti napříč všemi věkovými skupinami, odvětvími a místy; odsuzuje skutečnost, že v některých zemích jsou oběti sexuálního obtěžování a sexuálního násilí stále častěji obviňovány či dokonce odsuzovány za pomluvu, což vede k zastrašování, reviktimizaci a umlčování žen, které mají odvahu vystoupit;

7. je si vědom toho, že pokroku na cestě k rovnosti bylo dosaženo díky tvrdému boji feministek proti celosvětovému útlaku žen a dívek;

8. zdůrazňuje, že tuto situaci zhoršuje sociální a hospodářská nerovnost a podstatné omezení dostupných finančních prostředků, zejména v době krize, a že to má následně vliv na rozdíly v platech a důchodech, feminizaci nejisté práce a nejistější životní podmínky žen; poukazuje na to, že tyto nerovnosti a mocenská nerovnováha mají průřezovou a globální povahu, která je společná pro celé území Unie, a že se neomezují pouze na konkrétní členské státy;

9. zdůrazňuje, že rigidní genderové normy založené na patriarchálních stereotypech přispívají k diskriminaci žen, včetně lesbických, bisexuálních, transsexuálních a intersexuálních, a k jejich podrobení, vedou k tomu, že každý, kdo těmto normám nevyhovuje, je ve zvýšené míře vystaven genderově podmíněnému násilí, a přispívají k neviditelnosti násilí, kterým trpí homosexuální, bisexuální a intersexuální muži;

10. zdůrazňuje, že je důležité řešit a podporovat prostřednictvím vzdělávání rovné postavení a mocenské vztahy mezi muži a ženami a mezi chlapci a dívkami a odstranit předpojatost a genderové stereotypy, které vedou ke škodlivým společenským genderovým normám; vyjadřuje politování nad vysokou mírou násilí páchaného na nejrůznějších skupinách žen, včetně lesbických, bisexuálních a transsexuálních žen a transsexuálních, intersexuálních a nebinárních osob;

11. poukazuje na širokou škálu psychických dopadů genderově podmíněného násilí na oběti, včetně stresu, pocitu nebezpečí nebo ohrožení, problémů s koncentrací, úzkosti, panických útoků, sociální izolace, nízké sebeúcty, deprese, posttraumatické stresové poruchy, nedostatku důvěry a pocitu kontroly a také strachu či dokonce sebevražedných myšlenek; zdůrazňuje, že je důležité obětem těchto trestných činů zajistit služby v oblasti duševního zdraví, které často poskytují nevládní organizace a organizace z řad občanské společnosti;

12. připomíná, že genderově podmíněné násilí má rovněž sociální a hospodářský dopad a dopad na demokracii, jako je nedostatečný přístup k zaměstnání, izolace, odchod z veřejného života nebo ztráta materiálních či finančních zdrojů, což posiluje znevýhodněné postavení žen; zdůrazňuje, že genderově podmíněné násilí je uplatňováno jako forma nátlakové kontroly nad ženami, která brání dosažení rovnosti mezi muži a ženami, společenské mobility, hospodářského osamostatnění a uplatňování jejich práv coby občanů Unie, včetně jejich plné občanské účasti a svobodného rozvoje jejich života bez násilí;

13. upozorňuje na negativní dopad, který může mít genderově podmíněné násilí a následné problémy týkající se duševního zdraví, které způsobuje, na oběti, mj. na jejich schopnost hledat si zaměstnání a na finanční zátěž, kterou nesou v souvislosti s přijetím právních kroků, a poukazuje na to, že odhadované roční společenské náklady genderově podmíněného násilí (290 miliard EUR) (mezi 49 a 89,3 miliardy EUR za kybernetickou šikanu a kybernetické pronásledování) přesahují odhadované roční náklady mimořádně závažných trestných činů uvedených v čl. 83 odst. 1 druhém pododstavci SFEU ([18]);

14. zdůrazňuje, že Istanbulská úmluva je i nadále mezinárodním standardem a klíčovým nástrojem k vymýcení genderově podmíněného násilí, jelikož uplatňuje ucelený a koordinovaný přístup, který do centra pozornosti klade práva oběti a nahlíží na tyto otázky z nejrůznějších hledisek; opakuje svou výzvu, aby Unie dokončila ratifikaci Istanbulské úmluvy na základě širokého přistoupení k ní, a poukazuje na význam její ratifikace ze strany Bulharska, České republiky, Litvy, Lotyšska, Maďarska a Slovenska; se znepokojením konstatuje, že některé členské státy šíří o Istanbulské úmluvě dezinformace, jako je popírání existence genderově podmíněného násilí; odsuzuje, že tyto dezinformace získávají v Evropě oporu, a přispívají tak k obtížím při ochraně práv žen;

15. poukazuje na to, že Istanbulská úmluva by měla být chápána jako minimální standard pro vymýcení genderově podmíněného násilí a že by Unie měla v tomto ohledu přijmout ještě rozhodnější a účinnější legislativní opatření; připomíná, že tato nová legislativní opatření by měla být v každém případě v souladu s právy a povinnostmi stanovenými Istanbulskou úmluvou a měla by doplňovat její ratifikaci; vyzývá členské státy, aby vzaly v úvahu doporučení expertní skupiny pro boj proti násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a zlepšily své právní předpisy, tak aby více odpovídaly ustanovením Istanbulské úmluvy, s cílem zajistit jejich řádné provádění a prosazování;

16. odsuzuje skutečnost, že boj proti genderově podmíněnému násilí je negativně ovlivněn útokem na práva žen a dívek a na rovnost mezi muži a ženami; odsuzuje činnost hnutí bojujících proti rovnosti žen a mužů a proti právům žen v Evropě a na celém světě, která systematicky napadají práva žen a osob LGBTIQ+, včetně sexuálních a reprodukčních práv, a jejichž cílem je zvrátit stávající zákony, které je chrání, což by ohrozilo dodržování lidských práv a zásad právního státu; odsuzuje veškeré dezinformace, které jsou záměrně šířeny o Istanbulské úmluvě a dalších nástrojích a iniciativách pro boj proti násilí páchanému na ženách v Unii, což znemožňuje chránit ženy před násilím; naléhavě vyzývá Komisi, aby zajistila, aby organizace občanské společnosti, které Unie finančně i jinak podporuje, nepodněcovaly diskriminaci na základě pohlaví;

17. vyzývá Komisi, aby zvýšila a zajistila dlouhodobé financování určené na předcházení násilí páchanému na ženách a dívkách a jiným formám genderově podmíněného násilí a na boj proti nim prostřednictvím programu Občané, rovnost, práva a hodnoty, včetně podpory azylových domů a dalších organizací občanské společnosti působících v této oblasti; znovu opakuje, že pro měření pokroku je důležité používat referenční hodnoty a ukazatele;

18. zdůrazňuje, že právní definice genderově podmíněného násilí a zacházení s ním se v jednotlivých členských státech značně liší; poukazuje na to, že to značně omezuje legislativní opatření Unie proti tomuto druhu násilí, včetně směrnic 2012/29/EU, 2011/36/EU a 2011/99/EU;

19. poukazuje na význam preventivních opatření v boji proti násilí páchanému na ženách a dívkách; konstatuje, že s cílem předcházet riziku násilí a minimalizovat jej vyžadují tato opatření, aby se dané problematice věnovala v celém soudnictví, ve školách a ve zdravotnictví větší pozornost;

20. trvá na opatřeních k řešení základních příčin genderové nerovnosti, včetně boje proti sexismu a patriarchálním genderovým normám, stereotypům a hodnotám; vyjadřuje politování nad nedostatečným výzkumem a nedostatkem poznatků, které tvoří základ účinné tvorby politiky a právních předpisů zaměřených na prevenci genderově podmíněného násilí; vyzývá proto EIGE a Eurostat, aby v Unii fungovaly jako znalostní centrum pro oblast násilí páchaného na dívkách; zdůrazňuje, že násilí, které páchají muži vůči ženám, má svůj počátek v násilí chlapců páchaném na dívkách; domnívá se proto, že preventivní opatření musejí být zahájena v raném věku; zdůrazňuje, že je nutné, aby měla rovnost mezi muži a ženami ve vzdělání ústřední místo, a vyzývá k tomu, aby se vzdělávací opatření zaměřovala v souvislosti s uplatňováním čl. 12 odst. 6 Istanbulské úmluvy a odst. 125 písm. g) strategického cíle D.1 Pekingské akční platformy a obecnějších opatření pro boj proti segregaci, genderové nerovnosti a diskriminaci na mládež, včetně poskytování informací, které by

([18]) Předběžné posouzení evropské přidané hodnoty (EAVA) týkající se genderově podmíněného násilí, které provedla parlamentní výzkumná služba EPRS, s. 35.

odpovídaly věku, komplexního sexuálního vzdělávání, rozvoje nenásilných vztahů a cvičení sebeobrany žen, a aby byla tato opatření uplatňována spolu s mladými lidmi;

21. zdůrazňuje, že útok na práva žen a rovnost mužů a žen je často jedním z rozměrů širšího zhoršování situace v oblasti demokracie, právního státu a základních práv, a vyzývá proto Komisi a Radu, aby se v souvislosti s probíhajícím řízením podle článku 7 SEU zamyslely nad porušováním práv žen a osob LGBTIQ+;

22. poukazuje na to, že je nutné vytvořit celounijní informační kampaň, která by obsahovala informace zaměřené na osvětu mladších občanů Unie, pokud jde o rovnost mezi muži a ženami a o dopad genderově podmíněného násilí na internetu i mimo něj, a která by podpořila snahu o zajištění toho, aby ženy a dívky mohly žít ve všech sférách svobodný a bezpečný život;

23. vyzývá Komisi, aby spolupracovala s členskými státy s cílem zajistit, aby byla problematika genderově podmíněného násilí účinně řešena v rámci vnitrostátních osnov; vítá návrh Komise na celounijní kampaň týkající se genderových stereotypů, který je obsažen ve strategii pro rovnost žen a mužů, a její závazek, pokud jde o „vzdělávání chlapců a dívek o rovnosti žen a mužů od raného věku a o podporu rozvoje nenásilných vztahů“, který je klíčem k účinné prevenci;

24. zdůrazňuje, že je důležité podporovat spolupráci mezi členskými státy v oblasti genderově podmíněného násilí, která členským státům s úspěšnou politikou v dané oblasti umožní také sdílet své zkušenosti prostřednictvím výměny osvědčených postupů;

25. vyzývá Komisi a členské státy, aby zlepšily pravidelnou dostupnost a srovnatelnost kvalitních rozčleněných údajů o všech formách genderově podmíněného násilí na úrovni Unie a členských států a aby prostřednictvím spolupráce s Eurostatem, Agenturou Evropské unie pro základní práva a EIGE zajistily harmonizaci systémů shromažďování údajů mezi členskými státy; domnívá se, že kvalitní údaje budou mít pro jasné a měřitelné cíle při odstraňování genderově podmíněného násilí zásadní význam; vítá oznámení nového celounijního průzkumu Agentury pro základní práva, který se bude zabývat výskytem všech forem násilí na ženách a jejich dynamikou;

26. zdůrazňuje, že v zájmu lepšího pochopení genderově podmíněného násilí v Unii je nezbytné zajistit, aby byly do sběru údajů zahrnuty alespoň tyto kategorie, a to již na při zásahu donucovacích orgánů: a) pohlaví oběti, b) pohlaví pachatele, c) vztah mezi obětí a pachatelem, d) přítomnost sexuálního násilí, e) zda bylo násilí genderově podmíněno a f) další sociálně-demografické charakteristiky důležité z hlediska průřezové analýzy; zdůrazňuje, že kromě těchto údajů je nezbytné mít obecné údaje o počtu stížností, počtu a druhu vydaných ochranných příkazů, míře zamítnutí a stažení stížností, míře stíhání a odsouzení a také o době potřebné k vyřízení případů a informace o trestech uložených pachatelům a o odškodnění, včetně finančního odškodnění, poskytovaného obětem, o incidentech nahlášených na linky pomoci nebo zdravotní a sociální služby zabývající se případy násilí páchaného na ženách a o namátkových průzkumech;

Řešení všech forem genderově podmíněného násilí

27. zdůrazňuje, že je zapotřebí vytvořit právní přepisy a politiku zaměřené na řešení situace obětí genderově podmíněného násilí, které se potýkají s průřezovými formami diskriminace na základě své genderové identity, vyjádření pohlavní identity nebo pohlavních znaků a na základě dalších důvodů, jako je rasa, barva pleti, etnický a sociální původ, genetické znaky, jazyk, náboženství nebo náboženské přesvědčení, politické nebo jiné názory, příslušnost k národnostní menšině, majetek, narození, zdravotní postižení, věk, sexuální orientace, zdravotní stav, rodinný stav nebo postavení migranta či uprchlíka; zdůrazňuje, že při tvorbě politiky a právních předpisů je nutné přidat konkrétní měřitelné závazky, včetně těch, které se týkají skupin chráněných před diskriminací unijním právem a judikaturou Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie;

28. vyzývá členské státy a Komisi, aby v rámci své činnosti v boji proti genderově podmíněnému násilí zajistily, aby všechny legislativní i nelegislativní iniciativy usilovaly o vymýcení všech forem násilí na základě pohlaví, zejména pokud jde o ženy v celé jejich rozmanitosti a násilí páchané na osobách LGBTIQ+ na základě genderové identity, vyjádření pohlavní identity a pohlavních znaků; připomíná, že Parlament v minulosti jednoznačně vybízel členské státy, aby přijaly zákony a opatření, které by bránily konverzní terapii, mrzačení ženských a intersexuálních pohlavních orgánů a praxi nucené sterilizace;

29. zdůrazňuje, že genderově podmíněné násilí je závažným porušením lidských práv a důstojnosti, které může mít podobu psychického, fyzického, sexuálního a ekonomického násilí a zahrnuje mimo jiné vraždy žen, domácí násilí, sexuální obtěžování, kybernetické násilí, pronásledování, znásilnění, předčasné a nucené sňatky, mrzačení ženských pohlavních orgánů, trestné činy páchané ve jménu tzv. cti, nucené potraty, nucenou sterilizaci, sexuální vykořisťování a obchodování s lidmi, institucionální násilí, sekundární násilí, nepřímé násilí a sekundární viktimizaci;

30. připomíná, že obchodování s lidmi a sexuální vykořisťování je jednou z forem genderově podmíněného násilí páchaného na ženách a dívkách, a poukazuje na to, že k obchodování s lidmi je nutné přistupovat s ohledem na rovnost žen a mužů;

31. odsuzuje sekundární násilí, tj. fyzické nebo psychické násilí, odvetná opatření, ponižování a pronásledování osob, které podporují oběti genderově podmíněného násilí; zdůrazňuje, že tyto činy brání prevenci, odhalování těchto případů a podpoře a zotavení žen, které byly vystaveny genderově podmíněnému násilí;

32. je hluboce znepokojen povahou, rozsahem a závažností genderově podmíněného násilí a obtěžování na pracovišti; vítá v tomto ohledu nedávno přijatou úmluvu Mezinárodní organizace práce č. 190 o násilí a obtěžování ve světě práce a vyzývá členské státy, aby ji neprodleně ratifikovaly a uplatňovaly; vyzývá Komisi a členské státy rovněž k tomu, aby odpovídajícím způsobem dokončily stávající rámec pro účinná opatření zakazující násilí a obtěžování na pracovišti a také pro preventivní opatření, účinný přístup k bezpečným a účinným mechanismům pro vyřizování stížností a řešení sporů zohledňující rovnost žen a mužů, odbornou přípravu a informační kampaně, služby poskytování psychologické podpory a opravné prostředky;

33. trvá na tom, že kybernetické násilí, včetně sexuálního a psychického obtěžování na internetu, kybernetické šikany, kybernetického pronásledování, zveřejňování sexuálních snímků bez svolení, sexuálně motivovaných nenávistných projevů na internetu a nových forem obtěžování na internetu, jako je tzv. „zoombombing“ (šíření nevhodného obsahu průnikem na telekonference pořádané v rámci programu Zoom) nebo hrozby na internetu, představují určitou formu genderově podmíněného násilí;

34. s politováním konstatuje, že kybernetické násilí ovlivňuje neúměrně více ženy a dívky a stává se stále častějším; připomíná, že genderově podmíněné kybernetické násilí je pokračováním násilí mimo internet, a vzhledem k tomu, že jsou tyto dvě formy násilí propojeny, nelze je od sebe oddělit; zdůrazňuje, že kybernetické násilí ohrožuje pokrok, kterého bylo dosaženo v oblasti rovnosti mezi muži a ženami, a má vliv na to, že oběti o svých zkušenostech mlčí, což má negativní vliv na demokratické zásady Unie; s politováním konstatuje, že terčem kybernetického násilí na základě pohlaví jsou často veřejně činné ženy, jako jsou aktivistky, umělkyně, novinářky či političky, přičemž cílem tohoto násilí je omezit jejich účast na veřejném životě a v rozhodovací sféře;

35. poukazuje na přeshraniční povahu kybernetického násilí, kdy pachatelé používají platformy nebo mobilní telefony připojené v jiném členském státě než je členský stát, kde se nachází oběť; zdůrazňuje, že s cílem zlepšit nástroje pro včasné a přístupné nahlašování, zajistit účinné mechanismy pro odstraňování obsahu a účinnou spolupráci mezi internetovými platformami a orgány členských států pro vymáhání práva v boji proti genderově podmíněnému násilí na internetu, a to v naprostém souladu se základními právy, musí Unie přijmout koordinovaný přístup;

36. vyzývá členské státy a Komisi, aby přijaly konkrétní opatření k vymýcení veškerých forem internetového násilí, které neúměrně více postihuje ženy a dívky, mj. na základě vhodného proškolování pracovníků orgánů pro vymáhání práva, a aby se zabývaly zejména nárůstem těchto forem násilí během pandemie onemocnění COVID-19;

37. připomíná, že porušování sexuálních a reprodukčních práv, včetně sexuálního násilí, gynekologického a porodnického násilí a škodlivých praktik, je jednou z forem genderově podmíněného násilí páchaného na ženách a dívkách a na transgenderových a nebinárních osobách, jak je uvedeno ve strategii pro rovnost osob LGBTIQ, a že představuje překážku bránící dosažení rovnosti mezi muži a ženami;

38. vybízí Komisi, aby podporovala pravidelnou výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy a zúčastněnými stranami v oblasti sexuálních a reprodukčních práv, a to v rámci svých návrhů dodatečných opatření pro předcházení různým formám genderově podmíněného násilí a pro boj proti nim;

39. poukazuje na to, že nátlak v oblasti reprodukce a odpírání bezpečné a legální možnosti potratu je také jednou z forem genderově podmíněného násilí; zdůrazňuje, že Evropský soud pro lidská práva několikrát rozhodl, že restriktivní zákony týkající se potratů a jejich nedostatečné uplatňování porušují lidská práva žen; poukazuje na to, že nezávislost žen a dívek a jejich schopnost přijímat svobodná a nezávislá rozhodnutí o svém těle a svém životě jsou základní podmínkou

jejich ekonomické nezávislosti, rovnosti mezi muži a ženami a odstranění genderové podmíněného násilí; důrazně odsuzuje útok na práva žen a rovnost mezi muži a ženami v Unii, zejména zhoršení sexuálního a reprodukčního zdraví žen a jejich práv a faktický zákaz bezpečného a legálního přerušení těhotenství v Polsku;

40. vyjadřuje politování nad zjevnými nedostatky v systému vymáhání práva, které vedou k nízké míře odsouzení v případech genderově podmíněného násilí páchaného na ženách a dívkách a k beztrestnosti pachatelů; vyzývá všechny členské státy, aby ve svých vnitrostátních právních předpisech změnily definici sexuálního násilí a znásilnění, tak aby byla založena na neexistenci souhlasu, jak je stanoveno v Istanbulské úmluvě;

41. je znepokojen sexualizací dětí, zejména sexualizací dívek ze strany mužů; domnívá se, že je naprosto nezbytné zvýšit ochranu, kterou poskytují trestněprávní zákony týkající se sexuálních trestných činů vůči dětem, zejména v případě, že se pachatel dopouští s ohledem na věk dítěte nedbalostního jednání;

42. zdůrazňuje, že u žen a dívek se zdravotním postižením je dvakrát až pětkrát větší pravděpodobnost, že se stanou obětí nejrůznějších forem násilí; poukazuje na to, že Unie je jako strana Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením povinna přijmout opatření, která by zajistila neomezené dodržování všech lidských práv a základních svobod žen a dívek se zdravotním postižením; podotýká, že Unie by měla zintenzivnit svou snahu v tomto směru mimo jiné tím, že ratifikuje Istanbulskou úmluvu;

43. zdůrazňuje, že ženy příslušející k menšinám, a zejména romské a muslimské ženy, včetně těch, které nosí náboženské oblečení, jsou zasaženy genderově podmíněným násilím, zejména ve veřejném prostoru, na pracovišti a na internetu, neúměrně více; zdůrazňuje, že genderově podmíněné násilí páchané na romských a muslimských ženách by mělo být řešeno na základě průřezového přístupu, který by zohledňoval diskriminaci na základě pohlaví v kombinaci s diskriminací na základě náboženského vyznání a etnického původu;

44. konstatuje, že se Komise musí zabývat především stavem ochrany migrantek před genderově podmíněným násilím, zejména případy domácího násilí, kdy pobytový status oběti závisí na jejím stavu soužití nebo rodinném stavu, a připomíná, že podle směrnice 2012/29/EU musejí mít k odpovídající ochraně, podpůrným službám a účinné právní ochraně, včetně práva na informace a možnosti účastnit se trestního řízení, přístup všechny oběti genderově podmíněného násilí a že je nutné všechna tato práva uplatňovat bez diskriminace, mj. s ohledem na jejich pobytový status;

45. zdůrazňuje, že většina současných právních předpisů v oblasti migrace a uprchlíků v Evropě neřeší problém zranitelnosti migrantek a uprchlic, což má za následek jejich větší vystavení násilí na základě pohlaví během pohybu, málo bezpečné podmínky přijímání, nedostatečná ochranná opatření a nedostatečný přístup migrantů ke spravedlnosti v Unii;

46. domnívá se, že domácí násilí není pouze trestným činem proti oběti násilí, ale mělo by být považováno rovněž za trestný čin proti každému dítěti, které je jeho svědkem, mj. kvůli dlouhodobým negativním dopadům na duševní blaho a rozvoj dítěte; odsuzuje, že děti pachatelů domácího násilí jsou často předmětem špatného zacházení jako způsobu uplatnění moci a násilí vůči matce, což je forma genderově podmíněného násilí známá jako nepřímé násilí;

Ochrana, podpora a odškodnění

47. vyzývá členské státy, aby přijaly veškerá nezbytná opatření k prosazování a podpoře ochrany žen a dívek v celé jejich rozmanitosti a všech obětí genderově podmíněného násilí a aby prosazovaly a zajistily jejich ochranu před všemi formami násilí; připomíná, že tato opatření by měla být přiměřená, včasná a ucelená a měla by odpovídat závažnosti utrpěné újmy, a to s řádným zohledněním potřeb osob, které se staly obětí intersekcionálních forem diskriminace a násilí;

48. vyzývá členské státy, aby dodržovaly Istanbulskou úmluvu tím, že ženám zajistí ochranná a podpůrná opatření založená na genderovém chápání násilí páchaného na ženách a násilí mezi partnery, která by se zaměřovala na lidská práva a bezpečnost oběti, čímž se zabrání institucionálnímu násilí páchaného na obětech v důsledku zákonů, správních postupů nebo postupů při vymáhání práva, které jsou necitlivé vůči genderovým aspektům, nebo v důsledku nedostatečných znalostí a vhodných postupů, které mohou vést k beztrestnosti pachatelů a k opětovné viktimizaci obětí;

49. vyzývá členské státy, aby zajistily, aby byly v případě domácího násilí považovány za oběti genderově podmíněného násilí i děti a aby měla jejich důstojnost a bezpečnost prvořadý význam; vítá v tomto ohledu zákony, které kriminalizují vystavování dítěte násilí v rámci blízkých vztahů; vyzývá dále členské státy, aby zajistily, aby právní předpisy týkající se péče o dítě byly v souladu s touto zásadou, tj. aby se právo péče o dítě neudělovalo tomu rodiči, který se dopustil domácího násilí;

50. zdůrazňuje, že členské státy mají povinnost zajistit dostatečnou podporu a služby pro oběti genderově podmíněného násilí, které by byly přizpůsobeny jejich konkrétním potřebám, mj. v době krize; připomíná v této souvislosti význam podpory organizací nezávislé občanské společnosti a organizací poskytujících ženám útočiště, které mají know-how potřebné k zajištění ochrany žen;

51. vyzývá členské státy, aby obětem zaručily přístup k podpůrným a základním službám, včetně služeb v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví, a to i ve venkovských oblastech; jednoznačně podporuje dostupnost veřejných služeb v rámci všech fází procesu nápravy, zejména pokud jde o poskytování základní psychologické a právní podpory a podpory při hledání zaměstnání;

52. vyzývá členské státy a Komisi, aby s cílem zajistit dodržování práv obětí při uplatňování jejich základního práva na volný pohyb v rámci Unie zvyšovaly povědomí o dané problematice a zajistily dostupnost informací obětem a pachatelům genderově podmíněného násilí ve všech jazycích Unie;

53. vzhledem ke strukturálnímu kontextu diskriminace a nerovnosti vyzývá členské státy, aby zintenzivnily svou práci s cílem zajistit, aby oběti měly rovný přístup ke spravedlnosti a k nezávislému soudnímu systému, které by byly fyzicky, ekonomicky, sociálně a kulturně dostupné všem obětem genderově podmíněného násilí, a aby zaručily, že v centru pozornosti budou práva obětí, aby se zabránilo jejich diskriminaci, traumatizaci nebo opětovné viktimizaci během soudních, lékařských a policejních řízení, a to s přihlédnutím ke genderové perspektivě v celém tomto procesu;

54. se znepokojením zdůrazňuje, že většina členských států má stále problémy s úplným nebo správným provedením směrnice 2012/29/EU ve vlastním právu, příp. s jejím praktickým uplatňováním, jak je uvedeno ve strategii Komise týkající se práv obětí, a vyzývá je k řádnému a náležitému postupu, který by zajistil její úplné a správné provedení;

55. zdůrazňuje, že neschopnost řešit nedostatečnou důvěru v donucovací orgány a soudní systém ze strany obětí genderově podmíněného násilí významně přispívá k nedostatečnému oznamování příslušných případů; vyzývá členské státy, aby zlepšily zdroje a odbornou přípravu odborníků z praxe a pracovníků donucovacích orgánů, včetně soudců, státních zástupců, soudních zaměstnanců a forenzních a dalších odborníků, kteří jednají s oběťmi genderově podmíněného násilí; vyzývá členské státy, aby posoudily možnost zřídit za tímto účelem specializované soudy; je přesvědčen, že zajištění širších znalostí a sociálních dovedností policistů a soudců, aby mohli pečlivě naslouchat, chápat a respektovat všechny oběti genderově podmíněného násilí, přispěje k řešení problému nedostatečného nahlašování příslušných případů a opětovné viktimizace obětí a k vytvoření bezpečnějšího prostředí pro oběti násilí na základě pohlaví;

56. vyzývá všechny členské státy, aby plně dodržovaly Istanbulskou úmluvu a přijaly léčebné programy určené pachatelům genderově podmíněného násilí a domácího násilí, jejichž cílem je předcházet dalšímu násilí, poskytovat poznatky o destruktivních genderových normách, asymetrických mocenských vztazích a hodnotách, na nichž je genderově podmíněné násilí založeno, a zajistit, aby se primární pozornost zaměřovala na zajištění bezpečnosti a lidských práv jeho obětí;

57. zdůrazňuje, že je důležité zajistit přístup všech obětí genderově podmíněného násilí, k němuž dochází v souvislosti s konflikty, ke spravedlnosti, včetně přístupu ke kvalitní právní pomoci, a plnou odpovědnost pachatelů všech trestných činů souvisejících s tímto druhem násilí páchaného na ženách a dívkách, ale také na mužích a chlapcích, a to aktivací právních postupů na celostátní, regionální a mezinárodní úrovni, zejména prostřednictvím Římského statutu Mezinárodního trestního soudu;

58. vyzývá členské státy, aby zajistily plné provedení směrnic 2011/99/EU, 2012/29/EU a 2011/36/EU;

59. zdůrazňuje, že neexistence unijních právních aktů pro boj proti genderově podmíněnému násilí a rozdíly v právních předpisech členských států vedou k různé úrovni ochrany obětí tohoto násilí;

60. vítá závazek Komise rozšířit oblasti trestné činnosti uvedené v čl. 83 odst. 1 druhém pododstavci SFEU, tak aby zahrnovaly trestné činy z nenávisti a nenávistné verbální projevy; naléhavě vyzývá Komisi, aby mezi důvody diskriminace, na něž se tento článek konkrétně vztahuje, zahrnula sexuální orientaci, genderovou identitu, vyjádření pohlavní identity a pohlavní znaky; domnívá se, že toto opatření má zásadní význam pro zajištění ochrany osob LGBTIQ+ v Unii;

61. poukazuje na to, že je důležité využívat veškeré školící možnosti, které mají členské státy k dispozici prostřednictvím nejrůznějších programů a orgánů, úřadů a agentur Unie, a vyzývá členské státy, aby poskytovaly pravidelná účinná školení, která by zahrnovala genderovou perspektivu, otázky lidských práv a mezinárodní normy; vyzývá členské státy, aby zajistily, aby měli oběti před zahájením soudního řízení a v jeho průběhu právo na kvalitní právní pomoc, která by byla financována z veřejných zdrojů;

62. vítá závazek Komise, že s cílem zavést normy Istanbulské úmluvy předloží v roce 2021 návrh směrnice o předcházení všem formám genderově podmíněného násilí a boji proti němu; zdůrazňuje, že tato nová směrnice musí doplňovat stávající a připravovaná legislativní a nelegislativní opatření, aby bylo dosaženo jednotného postupu v rámci Unie, pokud jde o rovnost žen a mužů, a případné ratifikace Istanbulské úmluvy; znovu proto vyzývá Unii, aby Istanbulskou úmluvu ratifikovala; dále připomíná závazek předsedkyně Komise rozšířit v souladu s čl. 83 odst. 1 SFEU oblasti trestné činnosti na konkrétní formy genderově podmíněného násilí;

Další kroky na unijní úrovni

63. zdůrazňuje, že genderově podmíněné násilí na internetu i mimo něj je mimořádně závažným trestným činem a rozšířeným porušováním základních práv a svobod v Unii, které je třeba řešit účinněji a odhodlaněji na společném základě; poukazuje na to, že tento druh násilí je výsledkem společenské a systémové strukturální genderové nerovnosti, která má přeshraniční rozměr; upozorňuje zejména na rostoucí vliv hnutí bojujících proti rovnosti žen a mužů, proti osobám LGBTIQ+ a proti právům žen, která jsou dobře zorganizována a mají přeshraniční povahu; domnívá se navíc, že přeshraniční rozměr genderově podmíněného kybernetického násilí a značný individuální, hospodářský a společenský dopad genderově podmíněného násilí ve všech členských státech znovu potvrzují potřebu bojovat proti tomuto násilí ve více směrech na společném unijním základě;

64. vyzývá Unii, aby bezodkladně řešila nárůst genderově podmíněného násilí během pandemie onemocnění COVID-19; vyzývá v této souvislosti Komisi, aby vypracovala protokol Unie pro genderově podmíněné násilí v době krize a aby do něj začlenila služby týkající se ochrany obětí, např. linky důvěry, bezpečné ubytování a zdravotní služby, jako „nezbytné služby“ poskytované členskými státy, s cílem předcházet genderově podmíněnému násilí a podporovat jeho oběti během krizí, jako je pandemie onemocnění COVID-19;

65. zdůrazňuje, že schválení regionálních a mezinárodních nástrojů, jako je Istanbulská úmluva, deklarace OSN o odstranění násilí páchaného na ženách a další rezoluce OSN, rovněž ukazuje, že je nutné společně bojovat proti všem formám genderově podmíněného násilí;

66. poukazuje na to, že zvláštní potřeba bojovat společně proti násilí páchanému na ženách a dívkách a dalším formám genderově podmíněného násilí vyplývá rovněž z potřeby stanovit minimální pravidla týkající se definice trestných činů a sankcí, včetně společné definice genderově podmíněného násilí, a také minimální pravidla týkající se klíčových problémů v oblasti prevence, nedostatečného nahlašování příslušných případů, ochrany obětí, jejich podpory a odškodnění a stíhání pachatelů; zdůrazňuje, že se postup členských států a jejich angažovanost v oblasti prevence genderově podmíněného násilí a boje proti němu významně liší, a proto by k prosazování práva v rámci přeshraničních operací přispěl i postup, který by měl společný základ;

67. žádá Komisi, aby na základě čl. 83 odst. 1 třetího pododstavce SFEU předložila návrh rozhodnutí Rady o stanovení genderově podmíněného násilí jako nové oblasti trestné činnosti, která splňuje kritéria tohoto článku, a to na základě doporučení uvedených v příloze k této zprávě, a žádá Komisi, aby tuto novou oblast trestné činnosti použila jako právní základ komplexní směrnice Evropského parlamentu a Rady o předcházení všem formám genderově podmíněného násilí jak na internetu, tak i mimo něj, a o boji proti němu;

68. vyzývá Komisi, aby navrhla komplexní směrnici o genderově podmíněném násilí, kterou by byly zavedeny normy Istanbulské úmluvy a další mezinárodní normy, jako jsou doporučení Výboru pro odstranění diskriminace žen týkající se tohoto druhu násilí, a která by obsahovala alespoň tyto prvky:

— preventivní opatření, mimo jiné prostřednictvím vzdělávacích programů zaměřených na dívky i chlapce, které by zohledňovaly genderovou problematiku a intersekcionální přístup, a posílení postavení žen a dívek,

— podpůrné služby a ochranná a nápravná opatření pro oběti,

— opatření pro boj proti všem formám genderově podmíněného násilí, včetně násilí proti osobám LGBTIQ+, k němuž dochází mj. na základě pohlaví, genderové identity, vyjádření pohlavní identity a pohlavních znaků, a proti genderově podmíněnému násilí na internetu a sexuálnímu vykořisťování a zneužívání,

— minimální normy pro vymáhání práva,

— intersekcionální přístup zaměřený na oběť,

— povinnost členských států zajistit, aby se v případech genderově podmíněného násilí řádně přihlíželo k právu na péči o dítě a právu na styk s dítětem tím, že do centra svých zákonů umístí práva oběti,

— opatření zajišťující, aby byly informace poskytovány ve všech příslušných jazycích, a

— opatření zajišťující spolupráci mezi členskými státy a výměnu osvědčených postupů, informací a odborných zkušeností;

69. vyzývá Komisi, aby jmenovala koordinátora pro boj proti násilí vůči ženám a dalším formám genderově podmíněného násilí;

o

o o

70. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení a doporučení, která tvoří přílohu tohoto usnesení, Komisi a Radě.

Čtvrtek 16. září 2021

PŘÍLOHA K USNESENÍ:

ROZHODNUTÍ RADY

určující genderově podmíněné násilí jako oblast trestné činnosti splňující kritéria uvedená v článku 83 Smlouvy o fungování Evropské unie

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 83 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

s ohledem na souhlas Evropského parlamentu,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Rovnost žen a mužů stojí v centru hodnot Unie a představuje základní zásadu Unie zakotvenou ve Smlouvách a uznanou v článku 23 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Právo na rovné zacházení a nediskriminaci je základním právem zakotveným ve Smlouvách a v Listině. Nezbytným předpokladem dosažení skutečné rovnosti žen a mužů je ukončení násilí páchaného muži na ženách a dívkách.

(2) V článku 8 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) se požaduje, aby Unie v rámci veškeré své činnosti usilovala o odstranění nerovností a podporovala rovné zacházení pro ženy a muže.

(3) Podle čl. 83 odst. 1 třetího pododstavce SFEU může Rada na základě vývoje trestné činnosti přijmout rozhodnutí, v němž by byly kromě oblastí uvedených v čl. 83 odst. 1 druhém pododstavci SFEU určené další oblasti mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem z důvodu povahy nebo dopadu těchto trestných činů nebo kvůli zvláštní potřebě potírat ji na společném základě.

(4) Při přijímání rozhodnutí podle čl. 83 odst. 1 třetího pododstavce SFEU má Rada jednat poté, co získá souhlas Evropského parlamentu, jednomyslně.

(5) Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) definuje stejně jako Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (dále jen „Istanbulská úmluva“) genderově podmíněné násilí na ženách jako násilí namířené proti ženám proto, že jsou ženami, nebo násilí, které se v mnohem větší míře týká žen. V rámci Istanbulské úmluvy se výrazem „násilí páchané na ženách“ rozumí jakýkoli násilný čin namířený proti ženám, jehož výsledkem je nebo může být fyzická, sexuální, psychická nebo ekonomická újma či utrpení žen, včetně hrozeb takových činů, nátlaku nebo svévolného zbavení svobody, ať už ve veřejném, nebo soukromém životě.

(6) Obětí genderově podmíněného násilí jsou i osoby LGBTIQ+ kvůli svému pohlaví, genderové identitě, vyjádření pohlavní identity a pohlavním znakům.

(7) Genderově podmíněné násilí vůči osobám LGBTIQ+ zahrnuje fyzické násilí, psychické násilí, nucené sňatky, sexuální násilí, včetně „nápravného“ znásilnění a sexuálního obtěžování, mrzačení ženských a intersexuálních pohlavních orgánů, nucenou sterilizaci transsexuálních a intersexuálních osob, tzv. zločiny ze cti, konverzní terapii, nenávistné projevy na internetu i mimo něj, šikanu a obtěžování, sociálně-ekonomickou deprivaci a násilí, k němuž dochází v rámci rodiny, příp. domácnosti z důvodu genderové identity oběti, vyjádření její pohlavní identity nebo jejích pohlavních znaků.

(8) Genderově podmíněné násilí má svůj původ v genderových stereotypech, heteropatriarchálních strukturách, mocenských asymetriích a strukturálních a institucionálních nerovnostech. Toto násilí ovlivňuje všechny oblasti společnosti.

(9) Podle Istanbulské úmluvy je gender definován jako „sociálně ustanovené role, chování, jednání a vlastnosti, které příslušná společnost pokládá za odpovídající pro ženy a muže“, což připomíná, že celá řada různých forem násilí na ženách má svůj původ v nerovnosti mezi ženami a muži.

(10) Genderově podmíněné násilí na internetu i mimo něj a nedostatečný přístup k přiměřené ochraně jsou nejvýraznějším projevem genderově podmíněné diskriminace a představují porušování základních práv zakotvených v Listině, jako je právo na lidskou důstojnost, právo na život, právo na fyzickou a duševní nedotknutelnost, zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu, zákaz otroctví a nucené práce, právo na svobodu a bezpečnost a právo na respektování soukromého a rodinného života.

(11) Genderově podmíněné násilí na internetu i mimo něj je mimořádně závažným trestným činem a rozšířeným porušováním základních práv a svobod v Unii, které je třeba řešit účinněji a odhodlaně na společném základě.

(12) Přijetí regionálních a mezinárodních nástrojů, jako je Istanbulská úmluva, deklarace OSN o odstranění násilí páchaného na ženách a další rezoluce OSN, ukazuje, že je nutné potírat všechny formy genderově podmíněného násilí na společném základě.

(13) Zvláštní potřeba potírat násilí páchané na ženách a dívkách a další formy genderově podmíněného násilí na společném základě vyplývá rovněž z potřeby stanovit minimální pravidla týkající se definice trestných činů a sankcí, včetně společné definice genderově podmíněného násilí, a také minimální pravidla týkající se klíčových problémů v oblasti jeho prevence, jeho nedostatečného oznamování, ochrany obětí, jeiich podpory a odškodnění, a stíhání pachatelů. Postup členských států a jejich angažovanost v oblasti prevence genderově podmíněného násilí a jeho potírání se významně liší, a proto by k prosazování práva v rámci přeshraničních operací přispěl i postup, který by měl společný základ.

(14) Genderově podmíněné násilí splňuje kritéria toho, aby bylo v souladu s čl. 83 odst. 1 SFEU určeno jako nová oblast trestné činnosti,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Genderově podmíněné násilí se tímto určuje jako oblast trestné činnosti splňující kritéria uvedená v čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Článek 2

Toto rozhodnutí vstupuje v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

V Bruselu dne

Za Radu

předseda